

S E L Ç U K Ü N İ V E R S İ T E S İ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

Yıl: 2002

Sayı: 7

KONYA / 2002

ÜRDÜN ÜNİVERSİTELERİNDE HADİS ALANINDA YAPILAN TEZLER

*Fikret Karapınar**

Bilimsel çalışma yapanlar için yurt içinde alanlarıyla ilgili araştırmalar kadar yurt dışındaki çalışmalar da büyük önem arz etmektedir. Yurt dışında yapılmış olan bu çalışmalardan çoğu zaman haberdar olmak pek mümkün olamamaktadır. Bu eksiklik nedeniyle bırakın ülkelerarası haberleşmeyi bazen aynı ülke içinde bile sağlıklı haberleşme sağlanmadığı bir realitedir. Bir çok üniversitenin bulunduğu ülkemizde bile araştırmaları düzenli, hızlı ve devamlı takip edecek kurumların yokluğu aynı konu üzerinde birbirinden habersiz tez çalışmaları yapılmasına sebebiyet vermektedir. Bu durum, kıymetli olan insan zaman ve emeğinin bazen boşa gitmesine neden olduğu gibi başkalarının birikimlerinden istifadeyi de imkansız kılmaktadır. Oysa bugün hem ülke içinde hem de uluslararası takip konusunda internet ortamından pekala istifade etmek mümkünken organizasyon eksikliği sebebiyle yürütülememektedir. Şu da var ki, son yıllarda Y.Ö.K.'ün bu konudaki gayretleri, genç araştırmacılar tarafından takdirle karşılanmakta ve biraz daha hızlı olması arzulanmaktadır.

Çoğunluğu özel olmak üzere pek çok üniversitenin bulunduğu Ortadoğu'nun küçük ve şirin ülkesi Ürdün'de ikisi özel yedi İlahiyat Fakültesi bulunmaktadır. Ülkenin en eski ve en büyük üniversitesi 1962 yılında başkent Amman'da geniş bir kampüs içinde kurulmuş olan Ürdün Üniversitesi'dir. *İlahiyat Fakültesi* (Külliyetü'ş-Şeria), 1964 yılında Evkaf Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuş ve 1971 senesinde de Ürdün Üniversitesi bünyesine alınmıştır. Fakültede *Usûlü'd-Dîn ile Fıkıh ve Usûlü* bölümleri bulunmaktadır. Her iki bölüm de lisansüstü eğitime 1971'de başlamış olup halen sadece İslam Hukuku Anabilim Dalında doktora; diğer anabilim dallarında ise, yüksek lisans yapabilme imkanı sunmaktadır. Fakülte, Hadis ve Tefsir Anabilim Dallarında da doktora programı açmayı planlamaktadır.

Fakültenin mevcut Hadis Anabilim Dalı akademik kadrosu; Doç. Dr. Emîn Muhammed Süleyman el-Kudât¹, Doç. Dr. Şeref Mahmûd Muhammed el-Kudât, Yard. Doç. Dr. Muhammed İyd Mahmûd es-Sâhib, Yard. Doç. Dr. Yâsir Ahmed Ali eş-Şimâlî, Yard. Doç. Dr. Sultân Sind Akâyile, Hint asıllı misafir öğretim üyesi Yard. Doç. Dr. Hazma Abdullah el-Mâlibârî'den oluşmaktadır². Yüksek Lisans

(*) Bu çalışmanın malzemeleri, 1995-1997 yılları arasında Amman'da kaldığımız esnada derlenmiş olup, Türkiye'ye döndüğümüzde Ürdün Üniversitesi'ne ait gerek tez gerekse hoca durumu bilgileri güncellenmiştir. Yermük Üniversitesi ile Âlî'l-Beyt Üniversitesi'nin bölüm ve hoca durumları güncellenmiş, fakat tezleri maalesef güncellenememiştir.

¹ Halen kadrosu Ürdün Üniversitesi'nde olup Birleşik Arap Emirlikleri'nde misafir öğretim üyeliği yapmaktadır.

² *Delîlu A'zâi'l-Hey'eti't-Tedrisiyye fî'l-Câmiati'l-Ürdüniyye li Çâyeti 1/1/2000*, Matbaatü'l-Câmiati'l-Ürdüniyye, Amman, 2000, s. 65-68. Ancak Dr. Hamza el-Mâlibârî 2001/2002 öğretim yılında Ürdün Üniversitesi'nden ayrılarak Birleşik Arap Emirlikleri'nde öğretim üyeliğine başlamıştır.

derşlerine Hadis Anabilim Dalının kurucusu eski milletvekili Dr. Hemmâm Abdurrahim Saîd ile eski milletvekili Dr. Muhammed Uveyda da dışarıdan misafir hoca olarak girmektedirler.

Üniversite, Fakülte kütüphanelerinin yanı sıra son derece modern ve güzel hizmet veren bir de Merkez Kütüphane'ye sahiptir. 1962'de üniversite ile birlikte kurulan kütüphane 1995 yılı verilerine göre, 450000'i kitap ve 122000'i de süreli yayınlar olmak üzere 600000'den fazla materyale sahiptir. Kütüphanenin süreli yayınlar bakımından Ortadoğu'nun en zenginini, eser bakımından ise ikinci zengin kütüphanesi olduğu söylenmektedir³.

İlahiyat alanında lisansüstü eğitim imkanı veren ikinci üniversite, 1976'da Ürdün'ün kuzeyinde bulunan İrbid şehrinde geniş bir kampüste kurulan Yermük Üniversitesi'dir. 1990/1991 yılında eğitim-öğretime başlayan *İlahiyat Fakültesi*'nde (Külliyetü'ş-Şeria ve'd-Dirâsâtü'l-İslâmiyye) 1992/1993 öğretim yılında *Fıkıh ve İslam Araştırmaları ile Usûlü'd-Dîn* adı altında iki bölüm kurulmuştur. Fakültede bu bölümlere bağlı olarak yalnız Dîn (İslam Dini) Eğitimi, İslam İktisadı ve İslam Fıkıhı Anabilim Dallarında yüksek lisans imkanı bulunmaktadır. Fakülte, önümüzdeki yıllarda İslam İktisadı Anabilim Dalında doktora programı açmayı planlamaktadır.

Fakültenin mevcut Hadis Anabilim Dalı akademik kadrosu, Prof. Dr. Muhammed el-Umerî, Yard. Doç. Dr. Muhammed et-Tavâlibe, Yard. Doç. Dr. Abdurrezzak Ebu'l-Basal, Yard. Doç. Dr. Abdulkerim Varikât, Yard. Doç. Dr. Muhammed es-Samerrâî, Okutman Muhammed Züheyr⁴.

İlahiyat branşlarında lisansüstü eğitim imkanı sağlayan üçüncü üniversite, 1992'de Amman'ın kuzey-doğusunda Irak sınırına yakın olan Mafrak şehrinde oldukça geniş bir kampüste kurulan modern Âlü'l-Beyt Üniversitesi, 1994/1995 öğretim yılında eğitime başlayabilmiştir. Üniversite, yeni olmasına rağmen fakülteler ve Merkez Kütüphane'ye yapılan yatırımlarla hızlı gelişme göstermiştir. Başlangıçta özel bir üniversite olarak kurulan ve daha çok yabancı öğrencilere hizmet vermeyi amaçlayan Âlü'l-Beyt Üniversitesi daha sonra bir takım sebeplerle amacına ulaşamamış ve bilahare yarı resmi üniversite statüsüne dönüştürülmüştür. *İlahiyat Fakültesi* (Külliyetü'd-Dirâsâtü'l-Fıkhiyye ve'l-Kânûniyye), 1994/1995 öğretim yılında lisans; *Usûlü'd-Dîn ile Fıkıh ve Usûlü* bölümleriyle de lisansüstü eğitime başlanmıştır.

Büyük bir heyecanla kurulan üniversitenin ilk Hadis Anabilim Dalı akademik kadrosu; Dr. Hasib es-Seyyid Hasan es-Sâmîrâî (Iraklı), Dr. Sıddik Muhammed Makbûl (Sudanlı), Dr. Yusuf Ahmed Ali Abdullah (Sudanlı), Dr. Abdussemi' Muhammed Bekrî el-Enîs (Iraklı), Dr. Muhammed Muhtâr Dirârü'l-Muftî (Ürdün-

³ *Delilu Mektebeti'l-Câmiati'l-Ürdüniyye*, Matbaatü'l-Câmiati'l-Ürdüniyye, Amman, 1995, s. 5; *Delilu Külliyyeti'ş-Şeria*, 1996, s. 5; *Delilu Külliyyeti'd-Dirâsâtü'l-Uhûdâ* (el-Câmiati'l-Ürdüniyye), Matbaatü'l-Câmiati'l-Ürdüniyye, Amman, 1997, s. 3-4.

⁴ Yarmouk University Catalogue (Faculty of Sharia and Islamic Studies, Matbaatü'l-Câmiati'l-Yarmouk, 1995, s. 45-50.

lü)'den oluşmaktadır⁵. Daha sonra ilk hocalarını kaybeden Fakülte Doç. Dr. Sıddik Muhammed Makbûl, Yard. Doç. Dr. Muhîb el-Hussân ve Yard. Dr. Abdulkakim es-Sa'dî ile öğretime devam etmiştir. Günümüzde ise, sadece Doç. Dr. Sıddik Muhammed Makbûl ile eğitim öğretime devam etmektedir.

Bu makale, araştırmacıların sıkıntılarını bir nebze olsun hafifletmek ve ilim dünyasına az da olsa bir katkıda bulunmak düşüncesiyle kaleme alınmıştır. Çünkü bugün yayımlanmış olan tezler hariç (ki bunların sayıları maalesef ülkemizde olduğu gibi yapılan çalışmaların yanında son derece azdır) basılmamış olan tezlerden pek haberdar olunamamaktadır. Kaldı ki, basılmış olan tezlerin hepsine ulaşmak da her zaman mümkün değildir.

Elimizde, yapılan tezlerin içerik değerlendirmesini yapacak dokümanlar olmasına rağmen böyle bir çalışmanın makale çerçevesinde değil de ancak tez düzeyinde olabileceği düşüncesiyle vaz geçilmiştir. Bu çalışma, bir makale düzeyinde ele alınıp ilgilileri haberdar etme amacına matuftur. Tezler, adlarına göre alfabetik olarak dizilmiş; sonra sırasıyla tezi hazırlayan, danışman, bitirme yılı, ve sayfa sayısı verilmiştir. Zikredilen tezlerin biri dışında hepsi yüksek lisans tezi olduğu için herhangi bir ayırıma gerek duyulmamış, sadece yapıldığı anabilim dallarına göre tasnif edilmiştir.

ÜRDÜN ÜNİVERSİTESİ (AMMAN)

Hadis:

1- *Abdullah b. Lehá (b.96,97-174) , Hadisubû ve İlelühü fi'l-Kütübi's-Sitte.*

Hazırlayan: Muhammed eş-Şâmi, Danışman: Dr. Hemmâm Abdurrahim Saîd.1988, 390 s.

2- *Âsım b. Ebî'n-Nucâd, Hadisubû ve İlelühü fi Müsnedi'l-İmâm Ahmed b.Hanbel ve'l-Kütübi's-Sitte.*

Hazırlayan: Havle Tâlib İbrahim el-Hatîb, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda. 1990, 449 s.

3- *Bakıyye b. el-Velîd el-Hımsî (b.110-197), Hadisubû ve İlelühü, (Dirâse Tatbıkıyye fi'l-Kütübi's-Sitte).*

Hazırlayan: Abdulkarîm Yusuf Ahmed el-Vureykât, Danışman: Dr. Hemmâm Abdurrahim Saîd ve Dr. Emîn el-Kudât. 1989, 505 s.

4- *Cubûdu'l-Keşerî fi Ulûmi'l-Hadis.*

Hazırlayan: Dayfullah Hamd el-Menâsir, Danışman: Dr. Muhammed İyd es-Sâhib.1993, 228 s.

5- *Ehâdîsü'ş-Şebâde ve'ş-Şebîd (Cem', Tasnîf, Tahric ve Dirâse).*

Hazırlayan: Nizâr Abdulkâdir Reyân, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda. 1990, 445 s.

⁵ Okuyuculara, Üniversitenin Web sayfasında *Usûlü'd-Din* bölümü hocaları hakkında verilen bilgilerin güncellenmediğini hatırlatmakta fayda mülâhaza etmekteyiz.

6- *Ehâdîsü't-Tabâreti'l-Hâssa bi'n-Nisâ'* (Cem', *Tahrîc, Tasnîf ve Ta'lik*).

Hazırlayan: Adle Kâsım Şuhâde İyd, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1995, 200 s.

7- *Ehâdîsü't-Tasvîr* (Cem, *Tasnîf, Tahrîc ve Ta'lik*).

Hazırlayan: Ali Mustafa Ali el-Kudât, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1991, 251 s.

8- *el-Ehâdîsü'n-Nebeviyyetü'l-Vâride fî'l-Etfâl* (Cem', *Tabkîk ve Tasnîf*).

Hazırlayan: Nidâl Muhammed Emîn el-Abâdî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1990, 530 s.

9- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî Ahkâmi'n-Nasâra ve'n-Nasrâniyye* (Cem', *Tahrîc, Tevbiib ve Ta'lik*).

Hazırlayan: Nâsır Abdullah Üdeh, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1990, 418 s.

10- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî'l-Emni'l-Ğızzât* (Cem', *Tahrîc, Tasnîf ve Dirâse*).

Hazırlayan: Yahya Mahmûd Muhammed el-Kudât, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1993, 259 s.

11- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî Himâyeti'l-Bieti't-Tabiyye ve Tatvîrihâ* (Cem', *Tabkîk ve Dirâse*).

Hazırlayan: Bekr Mustafa Ta'me Benî Urşîd, Danışman: Dr. Muhammed İyd es-Sâhib.1993, 241+14 s.

12- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî Hukûki'l-Ummâl ve Mes'ûliyyâtihim* (Cem', *Tasnîf, Tahrîc ve Ta'lik*).

Hazırlayan: Halil İsmail İbrahim el-Hayye, Danışman: Dr. Şeref el-Kudat.1989, 398 s.

13- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî'l-Kerâme* (Cem', *Tasnîf, Tahrîc ve Ta'lik*).

Hazırlayan: Mahmud Atâ Muhammed, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1992, 240s.

14- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî Muhâlefeti'l-Küffâr* (Cem', *Tevbiib, Tahrîc ve Ta'lik*).

Hazırlayan: Ali İbrahim Seûd Acîn, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1996, 278 s.

15- *el-Ehâdîsü'l-Vâride fî'r-Rıfki ve Devrihi fî Kesbi Kulûbi'n-Nâs* (Cem', *Tasnîf, Tahrîc ve Dirâse*).

Hazırlayan: Süleyman Sâlih Muhammed eş-Şecrâvî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1992, 244 s.

16- *el-Ehadîsu ve'l-Âsâru'l-Vâride fî Riâyeti'l-Musâbîn "el-Muavvakîn"*.

Hazırlayan: Sâid Ahmed İyd ed-Dumûr, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1991, 250 s.

17- *Hammâd b. Seleme, Hadîsuhû ve İlelubû fî Zevâidi'l-Müsnedi'l-İmâm Ahmed alâ'l-Kütübi's-Sitte*.

Hazırlayan: Abdulcebâr Ahmed Muhammed Saîd, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1992, 331 s.

18- *el-Hasan el-Basrî ve Merâsilub* (Dirâse *İstikrâiyye fî'l-Kütübi's-Sitte*).

Hazırlayan: Âtuf et-Tühâmî Fuâd et-Tühâmî, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât. 1992, 404 s.

19- *Ilelü'n-Nesâi fî's- Süneni's-Suğrâ "el-Müctebâ"*.

Hazırlayan: Ali "Muhammed Muftî" Abdullatif Ebû Şükr, Danışman: Dr. Muhammed İyd es-Sâhib.1993, 259 s.

20- *el-Ilelü'l-Vâride fî Süneni'd-Dârekutnî (Cem', Tasnîf, ve Dirâse): el-Kısmu'l-Evvel "Kitâbü't-Tabâre"*.

Hazırlayan: Hâlid Halîl Yusuf Ulvân, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1993, 212 s.

21- *el-Ilelü'l-Vâride fî Süneni'd-Dârekutnî (Cem', Tasnîf ve Dirâse): el-Kısmu's-Sânî min evveli "K.es-Sâlât ilâ evveli K. en-Nikâh"*.

Hazırlayan: Fâyiz Seûd Sâlih Ebû Serhân, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1994, 253 s.

22- *el-Ilelü'l-Vâride fî Süneni'd-Dârekutnî (Cem', Tasnîf ve Dirâse): el-Kısmu's-Sâlis min evveli "K. en-Nikâh ilâ âhiri K. es-Sünen"*.

Hazırlayan: Mahmûd Ahmed Ya'kûb Reşid, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât 1994, 171 s.

23- *"İhtilâfü'l-Hadîs" Te'lîfî Ebî Muhammed Abdullah b. Müslim b. Kuteybe ed-Dîneverî (h.213-276) (Dirâse ve Tabkîk).*

Hazırlayan: Ahmed Atıyye Tâfiş eş-Şakîrât, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1991, 943 s.

24- *el-İmâm İbnü'l-Cevzî ve Kitâbuhu'l-Ileli'l-Mütenâbiye fî'l-Ehâdîsi'l-Vâbiye.*

Hazırlayan: Osman Süleyman Mukbil, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâli.1997, 250 s.

25- *Kitâbu'l-Emâlî li Ebî Abdillâh el-Huseyn b. İsmail b. Muhammed b. Abdillâh el-Mahâmîlî (h.330), (Dirâse ve Tabkîk): el-Eczâ'ü's-Selâsetü'l-Ülâ mine'r-Rivâyeti'l-Ülâ).*

Hazırlayan: Sümeyye Dâvud el-Ehras, Danışman: Dr. Sultân el-Akâyile.1997.

26- *"Kitâbu'l-Fiten ve'l-Melâhim" li Nuaym b. Hammâd (h.228), (Tabkîk): Cüz:1-4 .*

Hazırlayan: Duâ' Mahmûd Fîtû, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1993, 391 s.

27- *"Kitâbu'l-Fiten" li Nuaym b. Hammâd el-Mervezî (h.228), (Tabkîk ve Dirâse): Cüz: 5-6.*

Hazırlayan: Rıfât Ârif Ahmed Ubeyсі, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1996, 510 s.

28- *"Kitâbu'l-Fiten" li Nuaym b. Hammâd el-Mervezî (h.228), (Tabkîk): Cüz: 7-10.*

Hazırlayan: Suhâd Hammâd, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1997, 2 cilt.

29- *"K. el-Kanâa ve't-Taaffüf" li İbni Ebî'd-Dünyâ (Tabkîk).*

Hazırlayan: Fâtıma Muhammed Abdulkâdir Kazâz, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1993, 208 s.

30- *"K. Tevbe" li İbni Ebî'd-Dünyâ (Tabkîk ve Dirâse).*

Hazırlayan: Fâmetü'z-Zehrâ' Ahmed Muhammed el-Arcâ, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1996, 348 s.

31- *Mağâzî Ma'mer b. Râşid es-San'ânî (h.95-153), (Cem', Dirâse ve Tabkîk).*

Hazırlayan: Abdullah Es'ad Abdullah eş-Şevâhne, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1991, 331 s.

32- *Mekûlâtü Ebi Dâvud en-Nakdiyye fî Kitâbibi's-Sünen.*

Hazırlayan: Muhammed Saïd "Muhammed Zib" Havvâ, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1991, 267 s.

33- *Mekûlâtü Ibn Huzeyme fî Sabîbihî.*

Hazırlayan: İsmâil Saïd Muhammed Rıdvân, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1990, 296 s.

34- *Menbecü'l-Hâfiz Abdürrezzâk es-San'ânî fî Musannefihî.*

Hazırlayan: Esmâ' İbrahim Seûd Acîn, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1991, 271 s.

35- *Menbecü İbn Hibbân fî Müşkili'l-Hadis fî Sabîbihî.*

Hazırlayan: İbrahim Ahmed Muhammed el-Is'is, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1992, 157 s.

36- *Menbecü'l-İmâm el-Buhârî fî Târîhi's-Sağır.*

Hazırlayan: "Mûsâ el-Hâris" Hemmâm Saïd, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1995, 166 s.

37- *Menbecü Nakdi'l-Hadis inde İbni Kesîr fî Kitâbibi "el-Bidâye ve'n-Nihâye".*

Hazırlayan: Eymen Mahmûd Selim el-Umerî, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâli. 1998, 197 s.

38- *Menbecü't-Ta'lîl inde'l-İmâmi't-Tirmizî min hılâli Kitâbibi "el-Câmi".*

Hazırlayan: Tânk Es'ad Hilmî el-Es'ad, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1993, 148 s.

39- *Merâsîlu't-Tâbiîn fî Süneni Ebi Dâvud.*

Hazırlayan: Cemâl Şevket Ahmed Dalâl, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1994, 277 s.

40- *Merviyâtü Maradî'n-Nebî (S.A.S.) ve Vefâtihî.*

Hazırlayan: Mâhir Abdulmennân Kâsım Hasen, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1992, 252 s.

41- *Merviyâtü Vak'ati'l-Cemel (Tabkîk ve Dirâse).*

Hazırlayan: Saïd Fâyiz İzâm, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1992, 369 s.

42- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadis (1-149) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Abdullah George Ya'kub Havâş eş-Şerkesî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1993, 277 s.

43- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadis (150-357) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Emîn Fâtiḥ Necib Âmir, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1993, 380 s.

44- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadis (358-569) (Tabkîk).*

⁶ Arapçastı "مقولات" dır.

Hazırlayan: Emîn Muhammed Abdulazîz Amr, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1993, 162 s.

45- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (570-769) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Ârif "Sâlih Sıdkî" Ahmed Mûsa, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1994, 304 s.

46- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (770-969) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Ali Sabrî Alûş, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1993, 323 s.

47- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (970-1178) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Hüseyin Ahmed Hüseyin el-Mağribî, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1996, 344 s.

48- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (1179-1479) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Nâsır Cemâl İsmail Seâde, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.1995, 421 s.

49- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (1480-1784) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Muhammed Avd el-Habbâs, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.1996, 450 s.

50- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (1785-2058) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Vân Sübkî b. Vân Salim, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.1995, 365 s.

51- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (2086-2390) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Âişe Abdulkâdir Cevdet Cebr, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.1996, 450 s.

52- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (2391-2699) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Hanân Diyâb Mahmûd Ebu'l-Hayr, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1996, 455 s.

53- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (2700-3015) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Nemâ' Muhammed El-Bennâ, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1995, 415 s.

54- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (3016-3318) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Üsâme Seûd Kirişân, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.1996, 405 s.

55- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (3319-3610) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Hâdiye Muhammed Iyd el-Buğâ, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1995, 557 s.

56- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (3611-3917) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Fida' Muhammed Abdulhamîd Fedâ' eş-Şanîkât, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1995 478 s.

57- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (3918-4221) (Tabkîk).*

Hazırlayan: Rûhîzân Bârû Muhammed Zeyn, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1995, 403 s.

- 58- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (4221-4515) (Tabkîk).*
Hazırlayan: Ahmed Abdulmevlâ Mennâî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1997, 651 s.
- 59- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (4516-4817) (Tabkîk).*
Hazırlayan: Şâfi' Muhammed Sâlih Abdullah, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1996, 623 s.
- 60- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (4818-5118) (Tabkîk).*
Hazırlayan: Muhammed Üdeh Ali Muhammed er-Rabâbaa, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1996, 498 s.
- 61- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (5119-5419) (Tabkîk).*
Hazırlayan: Muâz Ahmet Tevfik, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.1997, 398 s.
- 62- *Mu'cemu't-Taberânî el-Kebîr mine'l-Hadîs (5420-5738) (Tabkîk).*
Hazırlayan: Ömer Mâcid Saîd el-Keyyâl, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1996, 613 s.
- 63- *Muhammed b. İshâk, Hadîsuhû ve İlelühû (Dirâse, Tatbîkiyye fî'l-Kütübî's-Sitte).*
Hazırlayan: Ziyâd Avvâd Ebû Hammâd, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1991, 362 s.
- 64- *Muhtelifu'l-Hadîs inde'l-İmâm et-Tahâvî fî Dav'i Kitâbîbi "Şerhu Meâni'l-Âsâr".*
Hazırlayan: Vedî' Abdulmu'tî Seûd Ebdâh. Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.1994, 289 s.
- 65- *Mustalahu "Hasen-Ğarîb" (Dirâse, Nazariyye, Tatbîkiyye fî Câmü't-Tirmizî).*
Hazırlayan: Üsâme Nemr Abdülkerîm Abdulkadir, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1995, 237 s.
- 66- *Müsnedü'l-İmâm el-Humeydî ve Zevâiduhû alâ'l-Kütübî's-Sitte, (Dirâse ve Tablîl).*
Hazırlayan: Muhammed Kamil Es'ad Abdulhâdî, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1990, 263 s.
- 67- *Müsnedü İshâk b. Râhûye el-İmâm İshâk b. İbrahim b. Mahled el-Hanzalî el-Mervezî (b.161-237), Kısmun min Müsnedi Ebi Hüreyre (r.a.) (Dirâse ve Tabkîk).*
Hazırlayan: Muhammed Muhtâr Darâr el-Müftû, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1991, 425 s.
- 68- *Müsnedü İshâk b. Râhûye el-İmâm İshâk b. İbrahim b. Mahled el-Hanzalî el-Mervezî (b.161-237), el-Kısmu'l-Abîr mine'l-Mücelledi'r-Râbî' ve yebdeü bi Müsnedi'r-Rubeyyi' bint Muavviz: (Dirâse ve Tabkîk).*
Hazırlayan: Yûsuf Avvâd eş-Şerâfî, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1992, 365 s.
- 69- *Rivâyetü Amr b. Şuayb an Ebîhi an Ceddihi fî'l-Kütübî't-Tis'a.*
Hazırlayan: Ahmed Abdullah Ahmed, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1989, 585 s.
- 70- *Rivâyetü'l-Mübtedi' beyne'l-Kabûli ve'r-Reddi (Dirâse, Nazariyye ve Tatbîkiyye alâ' s-Sabîhayn).*

Hazırlayan: Muhammed Rıdvân Halil Ebû Şa'bân, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1988, 393 s.

71- *Rivâyâtü'z-Zîne fî'l-Hadîsi'n-Nebevî (Cem', Tabric ve Ta'lik).*

Hazırlayan: Tâhira Seyyid Mahbûb Ali Şâh, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1990, 356 s.

72- *er-Riââ ve'l-Ehlâm fî's-Sünneti'n-Nebeviyye (Dirase, Cem', Tasnif, Tabric).*

Hazırlayan: Abdullah Muhammed Emîn Vans el-Umerî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1992, 216 s.

73- *'Rûsûmü't-Tabdîs fî Ulûmi'l-Hadîs" li'Îmâm Burhâniddîn İbrahim b. Ömer b. İbrahim el-Cu'berî (h.732), (Tabkâk ve Dirâse).*

Hazırlayan: Ahmed Lutfi Fethullah, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.1994, 327 s.

74- *"et-Tıbbu'n-Nebevî", Dirâse ve Tabkâk li Kitâbi Zıyâiddîn el-Makdîsî (h.569-643).*

Hazırlayan: Meşhûr Ali Süleyman el-Hatîb Kutaysât, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.1992, 193 s.

75- *el-Velîd b. Müslim ed-Dimeşkî ve İlelü Hadîsihî fî'l-Kütübi's-Sitte.*

Hazırlayan: Emîn Ömer Mustafa, Danışman: Dr. Emîn el-Kudât.1988, 505 s.

76- *Zevâidü Müsnedi Ebî Dâvud et-Tayâlisî alâ'l-Kütübi's-Sitte (Tevvîb, Tabric ve Ta'lik).*

Hazırlayan: Fâyiz Abdulfettâh Ahmed Ebû Umeyr, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda.1989, 383 s.

77- *Zevâidü İbn Hibbân (Dirâse ve Nakd).*

Hazırlayan: Muhammed Abdullah Ebû Suaylık, Danışman: Dr. Hemmâm Abdurrahim Saîd ve Dr. Sultân Akâyile.1989, 239 s.

78- *Âlâtü't-Tarb (Cem' Dirâse ve Tabkâk).*

Hazırlayan: Dayfullah Hamîd el-Menâsîr, Danışman: Dr. Muhammed Uveyda

NOT: Bu tez savunma jürisi tarafından yeterli görülmeyip reddedilmiştir.

Tarih-Siyer

79- *el-Mağâzi'n-Nebeviyye inde İbn Şihâb ez-Zübrî.*

Hazırlayan: Muhammed Heysem Ahmed Ömer, Danışman: Dr. Muhammed Harîsât.1992, 425 s.

80- *Rivâyâtü'l-Heysen b. Adıyy (Cem' ve Dirâse).*

Hazırlayan: Süleyman Salim es-Sarâyira Danışman: Dr. Salih ed-Darâdike.1992, 515 s.

81- *Rivâyâtü Müsa b. Ukebe fî's-Siyer ve'l-Mağâzi (Cem', Dirâse ve Tabkâk).*

Hazırlayan: Velîd Mahmud Kîsiyye Danışman: Dr. Salih ed-Darâdike.1991, 498 s.

Arap Dili:

82- *Binâü'l-Cümle fi'l-Hadîsi'n-Nebeviyyi's-Şerîf fi's-Sabihâyn.*

Hazırlayan: Üdeh Halil Ebû Üdeh, Danışman: Prof. Dr. Nihad el-Mûsâ. Doktora, 1988; Dâru'l-Beşir, Amman 1990, I. baskı, 634 sayfa.

83- *el-Ehâdîsü'l-Kudsîyye (Dirâse fi'l-Bünyeti'l-Lügaviyye ve'n-Nazmi'l-Üslûbî).* Hazırlayan: Ali Abdullah Ahmed, Danışman: Prof. Dr. Nihad el-Mûsâ. 1994, 253 s.

Devam Etmekte olan Hadîs Tezleri:

84- *el-Ca'dıyyât, (Dirâse ve Nakd), Hadîsu Ali b. el-Ca'd.*

Hazırlayan: Mâlik Seyfüddîn Ahmed el-Kavâsimî, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.

85- *el-Eşbâh fi'l-İlel, (Dirâse, Nazariyye ve Tatbikiyye).*

Hazırlayan: Râmiz Muhammed Mustafa Ebû's-Suûd, Danışman: Dr. Hamza el-Mâlibârî.

86- *el-Ehâdîsu'l-Vâride fi'l-Ta'ziye, (Cem', Tasnif, Tabric ve Dirâse).*

Hazırlayan: Latîfe Mahmûd Müzîb eş-Şattî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.

87- *el-Ehâdîsu'l-Münkere, (Dirâse, Nazariyye ve Tatbikiyye fi Kitâbi İleli'l-Hadîs li Ebi Hâtim er-Râzî).*

Hazırlayan: Abdüsselâm Ahmed Ebû Semha, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.

88- *el-İdrâc fi'l-Hadîs ve Eseruhu fi'l-İhtilâfi'l-Fikhiyyi.*

Hazırlayan: Humeyd Yûsuf Kûfî, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.

89- *Menbecu'l-İmam ez-Zeylâi fi Nasbi'r-Râye.*

Hazırlayan: Mansûr Mahmûd Şirârî, Danışmân: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.

90- *el-Mezîd fi Muttasili'l-Esânîd, (Dirâse, Nazariyye ve Tatbikiyye).*

Hazırlayan: Semîra Muhammed Selâme Amr, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâlî.

91- *Muhtelifü'l-Hadîs fi Sahibi Müslim, (Cem', Tasnif ve Dirâse).*

Hazırlayan: Yusuf Mahmûd el-Arûrî, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.

92- *Muvâtinu'r-Ruvât ve Eseruhâ fi İleli'l-Hadîs (Dirâse, Nazariyye, Tatbikiyye min bulâli İleli'l-Hadîs Muammer ve İsmâil b. Ayyâş).*

Hazırlayan: Ahmed b. Yahyâ el-Kindî el-Yemânî, Danışman: Dr. Muhammed Iyd es-Sâhib.

93- *Nakdu'l-Metn inde'n-Nesâi fi's-Süneni'l-Kübrâ.*

Hazırlayan: Muhammed Muslih ez-Zu'bi, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.

94- *Sâid b. el-Müseyyeb ve Merâsiluhü fi'l-Kütübi't-Tis'a.*

Hazırlayan: Ahmed Abdullatif Ahmed Lâfi, Danışman: Dr. Yâsir eş-Şimâli.

95- *Teâruzü Akevâli'l-İmam Ahmed b. Hanbel fî'l-Cerh ve't-Ta'dil*.

Hazırlayan: Atâullah Talâl Abdullah Hamdân, Danışman: Dr. Sultân Akâyile.

96- *et-Telkân ve Eseruhu fî'r-Ruvât ve Merviyâtihim (Dirâse Tatbikiyye fî'l-Kütübi's-Sitte)*.

Hazırlayan: Uvancku Behrûm b. Fuğayrân Bahr, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.

97- *Vesâilü'l-İzâh el-Mâddiyye fî'l-Hadîsi'n-Nebeviyyi's-Şerîf (Cem', Tertîb ve Dirâse)*.

Hazırlayan: Henâde "Muhammed Mâdi" el-Kâdi, Danışman: Dr. Şeref el-Kudât.

YERMÛK ÜNİVERSİTESİ (İRBİD)

Hadis:

1- *Muhtasarü Şuabi'l-İmân*.

Hazırlayan: Izzuddîn Fâris Şukayr, Danışman: Dr. Şefik Felâh Alâvine. 1990, 57 s.

2- *el-Hasen el-Basrî ve Telâmîzüh*.

Hazırlayan: Luî Abdurrahman Hıdır Ebû Nebhân, Danışman: Dr. Muhammed Abdurrahman Tavâlibe. 1997.

Din Eğitimi:

3- *el-Cevânibu't-Ta'limiyye fî Kitâbi'l-İlm min Sahibi'l-Buhârî ve Şurûhi'l-Hâfız İbn Hacer el-Askalânî*.

Hazırlayan: İbrahim Muhammed İbrahim et-Tavâlibe, Danışman: Dr. Mustafa el-Mişnî ve Dr. Muhammed Uleymât. 1995, 91 s.

4- *el-Cevânibu't-Terbiyye fî Kitâbi'l-İyâl li'bni Ebi'd-Dünyâ, (Dirâse ve Tablîl)*.

Hazırlayan: Ruhâb Hüseyin Mustafa Humeydât, Danışman: Dr. Şehâde el-Umerî ve Dr. Muhammed Fahri Mikdâdî, 1998, 70 s.

5- *Devru'r-Rahle fî Tenşiti'l-Hareketi'l-İlmiyye mea't-Terkâz alâ'l-Karni'l-Hâmis el-Hicrî*.

Hazırlayan: Abdullah Sâlih es-Sâlim el-Ümerî, Danışman: Dr. Mervân el-Kaysî ve Dr. Muhammed el-Havâlide, 1997, 182 s.

6- *Devru't-Terbiyeti'l-İslâmiyye fî Binâi'l-Alâkâti'l-İctimâiyye fî Dav'i's-Sünneti'n-Nebeviyye*.

Hazırlayan: Luey Abbâs el-Huzeyme, Danışman: Dr. Şefik Felâh Alâvne, 1997, 210 s.

7- *Dirâsetün Mukârenetün li İcrâi'l-Ukûbâti'l-Medresiyyeti fî'l-İdâreti beyne'l-Fikri't-Terbiyyi'l-İslâmî Ve İlmi'-Nefsi'l-Hadîs min bilâli'l-Kur'âni'l-Kerîm ve's-Sünneti'n-Nebeviyyeti's-Şerîfe*.

Hazırlayan: Kâsım Süleyman el-Hüseyin, Danışman: Dr. Izzet el-Azîzî. 1985, 72 s.

8- *el-Fikru'l-Terbevi inde'l-İmam Ahmed b. Hanbel.*

Hazırlayan: Hitâm Mahmûd Avd el-Kar'ân, Danışman: Dr. Fârûk es-Sâmerrâî, 1992, 156 s.

9- *el-İnsânü ve'l-İntâcü fi'l-Kur'âni'l-Kerîm ve's-Sünneti'n-Nebeviyyeti's-Şerîfe ve fi'n-Nazariyyâti'l-İdâriyye.*

Hazırlayan: Kâsım Muhammed el-Ahmed el-Ġârî, Danışman: Dr. Muhammed Mahmûd el-Havâlide.1992, 209 s.

10- *İtticâhâtü Talebeti's-Sâni's-Sâneviyyi bi Muhâfazâti'z-Zerkâ' Nahve'l-Kıyemi'l-İslâmiyyeti li'l-İmâmi'l-Beyhakâ Kemâ İhtasarahâ el-Kazvîni Fi "Muhtasarü Şuabi'l-İmân".*

Hazırlayan: İzzuddîn Fâris Şukayr, Danışman: Dr. Şefik Sellâme. 199 , 58 s.

11- *Mecâlisü'n-Nebî (S.A.S) et-Terbeviyye fi'l-Ahdî'l-Medenî.*

Hazırlayan: Abdurrahman İbrahim Şerîf ed-Dâmîrî, Danışman: Dr. Mervân el-Kaysî ve Dr. Muhammed Uleymât. 1995, 276 s.

12- *el-Menbecü'n-Nebeviyyi's-Şerîf fi Terbiyyeti'l-Cânibi'l-Hulukıyye ve'n-Nefsıyye ve'l-Aklıyye.*

Hazırlayan: İbrahim Salım Ya'kub Batrân, Danışman: Dr. Hüseyin Câbir Benî Hâlid ve Dr. Tevfik Ahmed Mer'î.1991, 127 s.

13- *Menbecü'r-Rasûl (S.A.S) et-Terbeviyye fi Muâleceti'l-Mevâkıf Elletü Uşkalet alâ's-Sahâbeti fi'l-Ġazavât.*

Hazırlayan: Mûsâ İbrahim el-Âli el-Müflth, Danışman: Dr. Fârûk es-Sâmerrâî. 1995, 152 s.

14- *Terbiyyetü'l-Muavvakîn fi'l-Kur'âni'l-Kerîm ve'l-Hadîsi's-Şerîf.*

Hazırlayan: Cemal Miskâl Mustafa el-Kâsım, Danışman: Dr. Şefik Hasen.1989, 55 s.

Arap Dili:

15- *Binâü'l-Cümle fi Ehdâsi'l-Muvattai'l-Merfua (Dirâse, Terkîbiyye, Tablîliyye ve Delâle).*

Hazırlayan: Hedâ' Ahmed Süleyman Hüseyin, Danışman: Dr. Süleyman el-Kudât.1991, 272 s.

16- *el-Hazfu fi'l-Hadîsi'n-Nebeviyyi's-Şerîf min Kitâbi Riyâzi's-Sâlihîn li'l-İmam en-Nevevî.*

Hazırlayan: Ahmed Muhammed Fulayh, Danışman: Dr. Ali el-Hamd. 1987, 278 s.

17- *Ġaribu'l-Hadîsi'n-Nevevî, Luġatuhû, Tarîhubû, Tasnîfuhû ve Meâyîruhû.*

Hazırlayan: Nu'mân Ahmed el-Âli, Danışman: Dr. Muhyiddîn Ramadân. 1987, 307 s.

18- *et-Terkîbu'l-Cümelî li'l-Cümleti'l-İnşâiyyeti fi Ġaribi'l-Hadîs min bulâli Kitâbi'l-Hattâbî, (Dirâse, Vâsıfiyye ve Tablîliyye).*

Hazırlayan: Âtuf Fadl Muhammed Mûsâ, Danışman: Dr. Halil Amâyıra. 199?, 281 s.

19- *et-Teşbih fi'l-Hadîsi'n-Nebeviyyi min hulâli Sahîbi'l-Buhârî.*

Hazırlayan: Muhammed Tâlib Amr, Danışman: Dr. Uheyf Senû, 1997, 214 s.

Yönetim:

20- *et-Tasavvuru'l-İslâmî li'l-Alâkâti'l-İnsâniyye fi'l-İdare min hulâli'l-Kur'ânî'l-Kerîm ve's-Sünneti'n-Nebeviyyeti's-Şerîfe fi Dav'i'l-İdâriyyi'l-Hadîs.*

Hazırlayan: Muhammed Kâsim Muhammed Reşîd, Danışman: Dr. İzzet el-Azîzî.
1984, 179 s.

ALÜ'L-BEYT ÜNİVERSİTESİ (MAFRAK)

Hadis:

1- *el-Ehâdisu'l-Vâride fi'l-Havâric (Tahrîc ve Dirâse).*

Hazırlayan: Nasır b. Süleyman b. Saîd, Danışman: Dr. Sıddîk Makbûl.

2- *İbnu Mâce, Menbecubû fi Sünenihî.*

Hazırlayan: Hişâm Fâris es-Sevmî, Danışman: Dr. Muhîb el-Hussân.

3- *el-Kurâe halfe'l-İmâm li'l-Buhârî, (Dirâse ve Tabkîk).*

Hazırlayan: Abdu Rabbih Süleyman b. Abdi Rabbih, Danışman: Dr. Muhîb el-Hussân.

4- *Merâtibu'r-Râbi' ve'l-Hâmîs ve's-Sâdis mine't-Takrîb (Dirâse, Tatbîkiyye alâ k. et-Telhîsu'l-Habîr).*

Hazırlayan: Muhammed İsâ Halîf el-Hüseyn, Danışman: Dr. Abdulhakîm es-Sa'dî.

5- *er-Ruvât ellezîne Teferrede bihim İbnü Mâce fi Sünenihî (Dirâse Mukârene maa'r-Ruvât ellezîne Teferrede bihim Ashâbu's-Süne., Ebû Dâvud, et-Tirmîzî ve en-Nesâî).*

Hazırlayan: Muhammed İsâ İbrâhim eş-Şerîfî, Danışman: Dr. Muhîb el-Hussân.

6- *Ruvâtü'l-Hadîs inde'l-İbâdiyye (Dirâse Mukârene).*

Hazırlayan: Sâlih el-Bûsaîdî, Danışman: Dr. Sıddîk Makbûl.

7- *es-Sinâ'atü'l-Hadîsiyye fi K. Şerhi Maânî'l-Âsâr li't-Tabâvî.*

Hazırlayan: Hâlid eş-Şürmân, Danışman: Prof. Dr. Kahtân ed-Dûrî

8- *Tesmiyetü Şuyûbi Ebî Dâvud es-Sicistânî li'l-Hâfiẓ Ebî Alî el-Hasen b. Muhammed b. Ahmed el-Ğassânî, (h.498), (Dirâse ve Tabkîk).*

Hazırlayan: Yûnus ed-Dûrî Uveyyid el-Kıbsî, Danışman: Prof. Dr. Kahtân ed-Dûrî.

Ürdün üniversitelerinde Hadis Anabilim Dalında doktora imkanı olmadığı için Hadis tezlerinin tamamı yüksek lisans düzeyindedir. Hadisle ilgisi bulunan tek

doktora tezi ise, Ürdün Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap Dili Anabilim Dalında hazırlanmıştır. Ancak makalede, Hadisle alakalı olan tezler, yapıldığı anabilim dalları belirtilerek verilmiştir.

Ürdün Üniversitesi ile Âlü'l-Beyt Üniversitesi'nde yüksek lisans imkanı olduğu için Hadisle ilgili tezler yapılmıştır. Yermük Üniversitesi'nde Hadisten yüksek lisans imkanı olmadığı için diğer branşlara bağlı olarak sadece iki tez yapılabilmektedir.

Bu araştırma, Ürdün Üniversitesi'ne ait son durumu bildirirken Âlü'l-Beyt Üniversitesi ile Yermük Üniversitesi hakkında ise tezler açısından (20/07/1997) tarihine kadar olan süreyi içermekte, bölüm ve hoca durumu bakımından ise mevcut durumu yansıtmaktadır. Dolayısıyla Âlü'l-Beyt Üniversitesi ile Yermük Üniversitesi'nde tamamlanmış tezler olabileceği gibi, çalışılmak üzere alınmış tezler de olabilir. Ancak Âlü'l-Beyt Üniversitesi'nde bir tezin kabul prosedürü, bir kaç kurul tarafından onaylandığı için tezin resmî onayının zaman aldığını hatırlatmak yerinde olacaktır.

Tezlerin istatistikî dağılımı şu şekildedir:

Tezin Yapıldığı Üniversite	Türü	Sayısı
Ürdün Üniversitesi	Doktora	1
Ürdün Üniversitesi	Yüksek Lisans	96
Yermük Üniversitesi	Yüksek Lisans	20
Âlü'l-Beyt Üniversitesi	Yüksek Lisans	8
		125

Toplam

1971-2001 tarihleri arasında Ürdün Üniversitesi'nin durumu:

Tez Alanı	Durumu	Sayısı
Hadis	Tamamlanmış	76
Tarih-Siyer	Tamamlanmış	4
Arap Dili	Tamamlanmış	2
Devam etmekte olan (Hadis)	Tamamlanmamış	14
Jürice kabul edilmemiş (Hadis)	Reddedilmiş	1
Toplam		97

Hadis Anabilim Dalında otuz yılda yapılan tez sayısının az olduğu görülmektedir. Bunun temel sebebi ise, eskiden tezlere oldukça uzun sürenin tanınması-

dır. Nitekim bunu, ilk Hadis tez savunmasının 1988'de yapılabildiği olması açıklamaktadır. Ancak 1996'da alınan bir karar ile tez süreleri bizdeki gibi kısaltılmıştır.

Yermük Üniversitesi'nin durumu:

Tez Alanı	Durumu	Sayısı
Hadis	Tamamlanmış	2
Din Eğitimi	Tamamlanmış	12
Arap Dili	Tamamlanmış	5
Yönetim	Tamamlanmış	1
		20
Toplam		

Yönetim ile ilgili bu tez 1984'de kabul edilmiştir.

Hadis ile ilgili olan tezlerin çoğunun Din (İslam Dini) Eğitimi alanında yapılmış olması dikkat çekmektedir.

Alü'l-Beyt Üniversitesi'nin durumu:

Tez Alanı	Sayısı
Hadis	8

Zikredilen tezlerin tamamlandığını ve yeni tezlerin alınmış olabileceğini tahmin etmekteyiz. Bu sayının bugün 20'ye ulaşma ihtimali söz konusudur. Usû'lü'd-Din bölümünde ilk tez savunması 1997'de yapılmıştır.

Tezlerin özelliklerine göre tasnifi:

Eser Tahkiki	Sayı
Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr	21
Nuaym b. Hammâd, K. Fiten	3
İshâk b. Râhuye, Müsned	2
İbn Ebî'd-Dünyâ, K. el-Kanâa, et-Tevbe	2
Diğerleri	6
Bir konu hakkındaki Hadisleri derleme, tahrîc, tasnif	17
İlel	14
Usul konuları	14
Din Eğitimi	11

Müellif ve metodunu inceleyen çalışmalar	10
Arap Dili	7
Tarih ve Siyer	4
Bir konu hakkındaki rivayetler	3
Zevâid çalışmaları	3
Mürsel Haberlerle alakalı çalışmalar	3
Diğer konular	5

Toplam 125

Verilere göre, yapılan tezlerin önemli bir bölümünün tahkik, sonra sırasıyla hadisleri derleme, ilel, usul, eğitim vb. konulardan oluşmakta olduğu görülmektedir.

Ürdün'deki üniversitelerde "*ımtihan şâmil*" dedikleri "tezsiz yüksek lisans" imkanı olduğu için lisansüstü diploması alanların sayılarının daha fazla olacağını hatırlatmakta fayda mülâhaza ediyoruz.

Tespitlerimize göre, maalesef ülkemizde olduğu gibi, Ürdün'de de yayınevleri bilimsel çalışmaları basmaya pek rağbet etmemektedirler. Hal böyle olunca mevcut tezler içinde sadece bir doktora tezinin basıldığını görmekteyiz. (Binâü'l-Cümle fi'l-Hadîsi'n-Nebeviyyi's-Şerîf fi's-Sahihâyn, Üdeh Halil Ebû Üdeh, Dâru'l-Beşir, Amman 1990, I. baskı, 634 sayfa).

Bu tür çalışmaların tüm Anabilim Dallarında Suudi Arabistan, Mısır, Körfez Ülkeleri, Kuzey Afrika ve Malezya gibi diğer ülkeler için de yapılmasının ilgili branşlardaki araştırmacılar için yararlı olacağı kanaatindeyiz. Arap ülkeleri, bu sıkıntıyı aşmak ve Üniversiteleri arasındaki ilişkileri geliştirmek için *Arap Üniversiteleri Birliği* (İttihâdü'l-Câmiâti'l-Arabiyye) adında merkezi Amman'da bulunan bir teşkilat kurmuşlardır. Bu birlik, Arap Üniversitelerinde hazırlanan tezlerden Ürdün Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'ne de bir nüsha gönderilmesi kararını 1986'da almıştır. Fakat kararın planlandığı şekilde yürümediği görülmüştür. Bununla birlikte, devletlerarası bir koordinasyon ve bugünkü teknolojik imkanlar sayesinde böyle bir amacın gerçekleştirilebileceği kanaatindeyiz.